

som var nedfat ifjor, kunne have en Mening, derpaa vil ethvert Medlem af dette Udvalg kunne give Svar. Vi kunne deraf lære, at der i disse Forholds tidligere Behandling herskede den største Planløshed, den største Mangel paa Regler og den største Mangel paa Principer. Jeg taler her navnlig om Perioden fra Midten af forrige Aarhundrede indtil ind i de første Aartier af dette Aarhundrede, og man vil vistnok indrømme mig, at man i denne Periode, saa at sige, saae bort fra alle mulige Regler. Vi see af dette Materiale, at man vel undertiden, naar der indkom Begjæringer om at maatte frigjøre Eiendomme for det fideicommissariske Baand, har hørt nærmeste Succesfor, men i andre Tilfælde sees det derimod, at man har undladt dette, men derimod ladet vedkommende Amtmand i det Amt, hvor Godset laa, afgive Erklæring. I andre Tilfælde — rigtignok indrømmer jeg, at det er meget faa — sees der overhovedet ikke at være indhentet Betænkning eller Erklæring fra Andre end netop fra den, der begjærede Frigjørelse. Med Hensyn til den Maade, hvorpaa Frigjørelsen skulde finde Sted og Afhændelsen skulde skee, da har en lignende Principløshed gjort sig gjældende. I nogle Tilfælde har man bestemt, at Afhændelsen skulde foregaae ved offentlig Auction. I andre Tilfælde er man gaaet ind paa, at Afhændelsen skete ved Salg underhaanden, i andre Tilfælde var der allerede Kjøbere tilstede, som da under visse bestemte Vilkaar kunde erhverve Eiendommen. Med Hensyn til den Maade, hvorpaa Forholdet blev mellem det fraskilte Gods og den erhvervede Capital, vil man finde en lignende Vilkaarlighed. I nogle Tilfælde er det bestemt, at vedkommende Lehnbesidder kunde for sig modtage og beholde et vist Antal Procenter. I andre Tilfælde er der foretrevet, at han kunde beholde en vis Andetdeel af Kjøbesummen, medens den anden Deel skulde gjøres fast; i andre Tilfælde er det udtrykkelig bestemt, hvormeget af Kjøbesummen skulde gjøres fast. I enkelte Tilfælde er der slet ikke Tale om at belægge Kjøbesummen med fideicommissariske Baand; det Hele er opløst og forsvundet uden Spor, enten af Gods eller af Penge. Altsaa ogsaa her

er en temmelig stærk Principløshed tilstede. Sees der hen til, hvilke Motiver der er nævnte som Grund for den givne Bevilling, saa angives i nogle Tilfælde Tidernes Ugunst og uheldige Conjunctioner, i andre Tilfælde, at Besidderen havde ønsket ved Hjælp af de erhvervede Capitaler at forbedre den tilbageblivende Deel af Godset; i andre Tilfælde er der anført som Grund, at Besidderen paa Grund af sin Stilling — saaledes som Militair — ikke kunde være tilstede paa Godset. I enkelte Tilfælde er det anført, at Besidderen var en daarlig Huusholder, som paa Grund af Udsæthed var kommen i Gjældsforhold og derfor trængte til Penge. Jeg troer ved Hjælp af dette at kunne paastaae, at hvad vi kunne lære af det historiske og retslige Materiale, som findes i Justitsministeriets Archiv, er ikke, hvorledes en Lov som denne her omtalte skulde være, men vi kunne i det Høieste lære, hvorledes en saadan Lov ikke skal være. Men de Herrer Lehnbesiddere og disses Talsmænd her i Salen — jeg kommer herved til den anden Art af Indvendinger mod Lovudkastet — beder jeg vel lægge Mærke til disse Kjendsgjerninger, thi hvad kunne de lære deraf? Vi kunne lære dette, at den megen Tale om, at et saadant Lovforslag som dette vilde undergrave deres Besiddelse, at det skulde forvandle Lehnbesidderne fra at være virksomme Godsetere til at blive ørtesløse Couponsafflippere, at man ved dette Lovforslag vilde borttage den store Grundbesiddelse, som nu jo siges at være en af Grundpillerne for vor Forfatning, at Vaarstanden om Alt dette er urigtig, thi Forholdet er netop det, at der gjennem dette Lovforslag vil komme til at herske lovbunden Orden og Regelmæssighed, hvor der før herskede Principløshed og Vilkaarlighed, at altsaa Loven i Virkeligheden netop bliver til Beskyttelse istedetfor til Udelæggelse. Det er dette, som jeg vil bede de ærede Herrer, som staae paa dette Standpunkt, at tage i Betragtning.

Jeg skal ikke, skjøndt det ligger nær, minde dem om, at naar dette maadeholdne Lovforslag blandt Andet ved deres Modstand nu strander, da kan der komme en anden Dag, da andre Forslagsstillere ville indbringe